

XXXII spotkanie wykładowców liturgiki we Włocławku

Tegoroczne seminarium naukowe wykładowców liturgiki w ośrodkach uniwersyteckich, Akademiach, Wydziałach Teologicznych oraz Wyższych Seminariach Duchownych w Polsce odbyło się we Włocławku w dniach 10-11 września br., w murach tamtejszego Seminarium Duchownego, jednego z najstarszych w Polsce, bo założonego 16 VIII 1569 r. przez bpa Stanisława Karnkowskiego. Problematykę spotkania wyznaczył Kongres Eucharystyczny, jaki będzie miał miejsce w przyszłym roku we Wrocławiu. Skupiono się więc na temacie: Eucharysta - Misterium i Kult.

Spotkanie otworzył referat ks. prof. dra hab. Stanisława Czerwika *Celebracja Mszy św. źródłem i szczytem innych form kultu Eucharystii*. Słuchacze mieli okazję przypomnieć sobie przyczyny, które stymulowały kształtowanie się kultu Eucharystii poza Mszą świętą. Referent pokazał w oparciu o źródła proces rozwoju form adoracyjnych, które z czasem wymazały w świadomości wiernych potrzebę przyjmowania Komunii św. i przyczyniły się do pojawienia się w 1215 roku przepisu o przynajmniej jednorazowej spowiedzi i Komunii w skali całego roku. Ta jurydyczna inicjatywa, jak również dzieło

Soboru Trydenckiego zostało nazwane działaniami w drodze ku zdrowej równowadze. Z kolei nauka Kościoła zawarta w posoborowych dokumentach, podkreślająca bezsprzeczny prymat Eucharystii jako ofiary, a co za tym idzie - wagę uczestnictwa w niej wszystkich wiernych, nie widzi przeszkód w okazywaniu czci Eucharystii jako sakramentowi trwającemu. Ustala się tu jednak dość jasno hierarchię celów przechowywania Eucharystii: udzielanie wiatyku, Komunia poza Mszą św. oraz adoracja. Wszystkie zatem formy kultu Eucharystii poza Mszą św. winny być tak kształtowane, by zgadzały się z liturgią, z niej wypływały i do niej prowadziły. Czy tak jest zawsze? Co się zmieniło w postawie wiernych i duchownych? Jak te sprawy są ustawiane w trakcie formacji kandydatów do kapłaństwa? tego typu pytania zamknęły pierwszy referat.

Spóźnienie profesorów środowiska lubelskiego sprawiło, że przewodniczący sekcji ks. prof. dr hab. Jerzy Kopeć dopiero po tym referacie powitał wszystkich uczestników spotkania i poprosił ks. prof. dra hab. Helmuta Sobeczkę o przewodnictwo pierwszej części obrad.

W drugim referacie ks. prof. dr hab. Bogusław Nadolski rozwinął temat *Obecność eucharystyczna a inne formy obecności Chrystusa w liturgii*. Ten bogaty temat został jednak naświetlony tylko częściowo. Autor skupił się jedynie na obecności pod postaciami, zwracając uwagę na niebezpieczny proces depersonalizacji Eucharystii widoczny między innymi w terminologii: "rozdzielanie" i "rozdawanie" Komunii świętej oraz w oddzielaniu Eucharystii od eklezjologii. Referent postulował, by w formacji wyjaśniać, iż obecność oznacza związek z inną osobą.

W dyskusji zamykającej przedpołudniową część obrad ponownie podniesiono problem niebezpiecznej reizacji Eucharystii przez wiernych, którzy ustawiają wszystko jedynie na płaszczyźnie "ja" - Jezus (ks. Sobeczko); problem słabego tłumaczenia łacińskich tekstów na język polski (ks. Czerwik); problem rozumienia przez młodzież obecności Chrystusa w liturgii (ks. Kopeć); problem wpływu obecności Chrystusa w dziełach chrześcijańskiego miłosierdzia na budowę wspólnoty (ks. Hołodok).

Jedną z form kultu Eucharystii poza Mszą św. przedstawił ks. prof. dr hab. Stefan Koperek w referacie *Kongres Eucharystyczny: założenia teologiczne i implikacje pastoralne dla Kościoła*. Troska o życie religijne XIX-wiecznej Francji zrodziła pomysł organizowania uroczystości, które miały odnowić jakościowo tamtejsze wspólnoty chrześcijańskie przez rozbudzenie u wiernych czci Najświętszego Sakramentu. Oprócz tego pierwotnego celu zakłada się, że dziś Kongres Eucharystyczny ma być prawdziwym znakiem wiary i miłości Kościoła. Stosowne studia porzedzające taki kongres mają dać gruntowną katechezę o Eucharystii, dostosowaną do poziomu rozmaitych grup wiernych,

a w konsekwencji mają przyczynić się do rewizji dotychczasowego kształtu pobożności eucharystycznej.

Ks. prof. dr hab. Adam Durak w bardzo specjalistycznym referacie *Treści teologiczne formularza mszalnego i Liturgii Godzin z Uroczystości Ciała i Krwi Chrystusa* dokonał analizy lektur biblijnych omawianego obchodu oraz zaprezentował formę i rezultaty studiów tekstów eucharystycznych.

W ostatnim referacie ks. dr hab. Zbigniew Wit rozwinął temat *Duchowość eucharystyczna i postawy wewnętrzne w kulcie Eucharystii*. Ta niezwykle ważna kwesta eucharystycznej formacji wiernych bazuje na założeniu, iż pełne uczestnictwo w liturgii musi obejmować całego człowieka. W przeciwnym wypadku trzeba mówić o rytualizmie bez ducha. Referent pokazał, jak ważne jest rozumienie duchowości poszczególnych elementów liturgii mszalnej i zaprezentował praktycznie sposób jej przybliżania wiernym.

Uczestnicy spotkania mieli też okazję wysłuchać trzech komunikatów. Najpierw, związany z ruchem założonym przez ks. Blachnickiego, ks. dr Stanisław Szczepaniec przedstawił *Kult Eucharystii w ruchu Światło - Życie*. Uczestnicy spotkania dowiedzieli się, jak mocno kładzie się tam akcent na Eucharystii rozumianej jako zbawczy dialog, w którym wymiar osobowy dochodzi wyraźnie do głosu. Z kolei posłuszeństwo przepisom liturgii owocuje ochotnym podejmowaniem posług przez członków Ruchu, dla których liturgia staje się faktycznie wspólnym dziełem. Ze względu na brak kolejnego prelegenta nie dane było uczestnikom spotkania wysłuchać zaplanowanego komunikatu na temat kultu Eucharystii w neokatechumenacie.

Pobożność eucharystyczna wiernych zależna jest w dużym stopniu od samych duszpasterzy, którzy swoją duchowość w szczególny sposób opierają na tym, co otrzymali w czasie studiów teologicznych. Dlatego dobrze się stało, iż organizatorzy przewidzieli także temat *Formacja eucharystyczna w Seminariach Duchownych*. Ks. dr Bolesław Margański przypomniał, że w takiej formacji eucharystycznej nie wystarczy dobra informacja, ale trzeba też wewnętrznego dojrzewania, by pozwolić objawić się Duchowi Świętemu w celebracji świętych misterii. Referent zaapelował o większe położenie akcentów na formacji pastoralnej przyszłych duszpasterzy, by ci umieli kształtować należycie duchowość eucharystyczną wiernych, dla których Eucharystia ma stać się "stylem życia"

W ostatnim komunikacie zatytułowanym *Formacja dzieci i młodzieży do kultu Eucharystii poza Mszą* ks. dr Eugeniusz Stencel zaakcentował fundamentalne znaczenie dobrej katechezy, która umiejscowi Mszę św. w centrum życia młodych ludzi i we właściwej relacji do niej ustawi inne nabożeństwa, w których dzieci i młodzież chętnie uczestniczą.

W dyskusji generalnej mówiono między innymi o zagrożeniach widocznych w duchowości chrześcijan Europy Zachodniej: zatracenie ofiarnego wymiary Eucharystii z przeakcentowaniem elementu uczy (ks. Krakowiak); niechęć dostosowania się do praw, którymi rządzi się zgromadzenie liturgiczne (ks. Pisarzak). Uwagę uczestników skupił również projekt aktualnie opracowywanego "ratio studiorum" dla seminariów duchownych. Jak zwykle poddano też głosowaniu wysunięte propozycje tematów następnego spotkania. W przyszłym roku na sympozjum, które będzie miało miejsce w Łodzi, pracować się będzie nad metodologią liturgiki.

Kończąc XXXII seminarium liturgistów ks. Jerzy Kopeć wyraził życzenie, by przyszłoroczny Kongres Eucharystyczny stał się okazją do pogłębienia refleksji o Eucharystii, przyczynił się do podniesienia poziomu kultury celebracji misterii naszej wiary oraz wpłynął na ożywienie liturgii Kościołów domowych. Serdeczne słowa podziękowania skierował też pod adresem Biskupa włocławskiego oraz miejscowych organizatorów za gościnę i trud przygotowania spotkania.

Warto jeszcze nadmienić, iż historyczna tradycja miejsca tegorocznego sympozjum Sekcji Liturgicznej doszła w szczególny sposób do głosu w trakcie zwiedzania miejscowej Katedry, natomiast nowsza i dramatyczniejsza historia naszych czasów podczas, wywołującego refleksje, pobytu nad Wisłą, na tamie - miejscu męczeńskiej śmierci ks. Jerzego Popiełuszki.

ks. E. Mateja